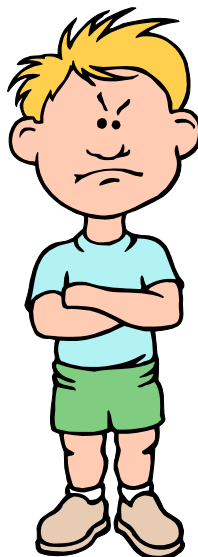

Specialstudie om barnmisshandel

Sociala enheten 2001-05-02

I samarbete med
Kommittén mot barnmisshandel

Förord

Regeringen beslutade den 10 december 1998 att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utreda barnmisshandel och därmed sammanhängande frågor. Länsstyrelsen i Östergötlands län har fått möjligheten att i samarbete med Kommittén genomföra en specialstudie i länet rörande anmälningar till socialnämnderna om barnmisshandel och vad dessa leder till. Studien kommer att utgöra en del av underlaget för Kommitténs huvudbetänkande.

Föreliggande rapport är en sammanfattande redovisning av antalet anmälningar om barnmisshandel som inkommit till socialnämnderna under år 2000, vilka av dessa som har lett till polis-anmälan och i vilka fall åtal har väckts samt socialtjänstens insatser i dessa ärenden. Av redovisningen framgår också vem som gjort anmälan och orsaken till denna.

Länsstyrelsen riktar ett tack till länets kommuner som bidragit med underlag till denna studie och hoppas att resultatet också kan utgöra underlag för uppföljning och utvärdering av arbetet med utsatta barn och ungdomar.

Bo Silén
Socialdirektör

Inger Winkelmann
Socialkonsulent

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING MED LÄNSSTYRELSENS KOMMENTARER

1 INLEDNING	1
2 SYFTE	2
3 METOD	2
4 GÄLLANDE LAGSTIFTNING	2
5 ANMÄLNINGSSKYLDIGHETEN	4
6 UTREDNINGSSKYLDIGHETEN	5
7 SAMVERKAN MELLAN MYNDIGHETER	6
8 NATIONELLA OCH REGIONALA KUNSKAPSCENTRA	7
9 RESULTAT	8
9.1 ANTAL ANMÄLNINGAR OM BARNMISSHANDEL UNDER 2000.....	8
9.2 ANTAL ANMÄLNINGAR OM BARNMISSHANDEL, FÖRDELADE EFTER KOMMUN	9
9.3 ANMÄLNINGAR OM BARNMISSHANDEL FÖRDELADE EFTER HUVUDORSAK.....	9
9.4 VEM HAR ANMÄLT TILL SOCIALNÄMNDEN.....	11
9.5 ANMÄLNINGAR SOM LETT TILL SAMRÅD	12
9.6 ANMÄLNINGAR SOM LETT TILL SAMRÅD, SAMTLIGA KOMMUNER	12
9.7 OMEDELBARA ÅTGÄRDER SOM ANMÄLNINGARNA FÖRANLETT HOS SOCIALTJÄNSTEN	13
9.8 OMEDELBARA ÅTGÄRDER , TOTALT	13
10 POLISANMÄLDA BARNMISSHANDELSÄRENDEN UNDER 2000	14
10.1 POLISANMÄLNINGAR FÖRDELADE EFTER KVARTAL	14
10.2 VAD POLISANMÄLNINGARNA LETT TILL, FÖRDELADE EFTER ÅLDERSGRUPPER.....	14
10.3 TOTALT ANTAL BARNMISSHANDELSANMÄLNINGAR OCH POLISANMÄLNINGAR	16
10.4 ANTAL POLISANMÄLNINGAR FÖRDELADE EFTER KOMMUNER.....	16

Bilaga

Sammanfattning med Länsstyrelsens kommentarer

Socialnämnden har vid sidan av vårdnadshavarna ett särskilt ansvar för att barn och ungdom växer upp under trygga förhållanden. Socialtjänstlagen (SoL) har kompletterats med en del bestämmelser som syftar till att stärka barnets ställning. Ett par av dessa bestämmelser, barnperspektivet i portalparagrafen och barns rätt att få komma till tals, svarar mot artiklar i FN:s barnkonvention. Anmälningsskyldigheten i 71 § SoL har utvidgats och socialtjänstens utredningsskyldighet rörande barns och ungdomars förhållanden har tydliggjorts.

Syftet med föreliggande rapport är att få en uppfattning om antalet anmälningar om barnmisshandel som kommit in till socialnämnderna under år 2000, vilka av dessa som lett till polisanmälan och i vilka fall åtal väckts, samt att följa socialnämndernas insatser i dessa ärenden. Rapporten skall också klargöra vem som gjort anmälan och orsaken till denna. I begreppet barnmisshandel ingår sexuella övergrepp, fysisk och /eller psykisk misshandel, försummelse, vanvård och omsorgsbrist.

Under år 2000 inkom 867 anmälningar om misshandel mot barn, där gärningsmannen är 20 år och äldre, till socialnämnderna i länets kommuner. Då det inte finns jämförbara studier har Länsstyrelsen ingen uppfattning om det kan anses var mycket i förhållande till andra län. Det måste dock betraktas som ett större antal än förväntat. Antalet anmälningar är i stort sett jämnt fördelade efter antalet invånare i kommunerna.

De redovisade orsakerna till att anmälningarna gjordes var i 59 % missförhållanden i barnets miljö, försummelse, vanvård och omsorgsbrist. I 26 % rörde anmälan fysisk och/eller psykisk misshandel och i 14 % var orsaken sexuella övergrepp. Socialnämnderna beslutade att inleda utredning enligt 50 a § SoL i 662 av de 867 inkomna anmälningarna.

Av de barn som varit föremål för anmälningar till socialnämnderna dominerar åldersgruppen 7-14 år. Den näst största åldersgruppen finns bland barn 0-6 år. Länsstyrelsen har även tagit del av Linköpings och Norrköpings interna statistik över anmälningar. Av statistiken framgår en klar könsskillnad mellan orsakerna till anmälningarna. Generellt kan sägas att pojkarnas andel är överrepresenterad när det gäller anmälningar där orsaken handlar om fysisk misshandel. När det gäller anmälningar som rör sexuella övergrepp dominerar andelen flickor.

Skolan är den myndighet som i störst utsträckning anmäler till socialnämnderna när det gäller barnmisshandel, 20%. Barnets egen familj svarar för 16 % av anmälningarna och polisen för 10 %. Anmärkningsvärt är att barnvårdscentralerna i så ringa omfattning anmäler och uppmärksammar socialnämnderna på att barn kan vara i behov av insatser. Tidigare undersökningar har givit samma resultat. En möjlig förklaring till att denna myndighet i så ringa omfattning gör anmälan till socialtjänsten, kan vara att personalen istället försöker motivera föräldrarna att själva söka hjälp hos socialtjänsten.

En förutsättning för att ärenden rörande barnmisshandel skall kunna handläggas på ett bra sätt är att personalen är kompetent och har stöd i arbetet inom respektive myndighet. Dessa ärenden fordrar också ett nära samarbete mellan flera myndigheter. Utredningar och insatser måste samordnas. Det är angeläget att alla berörda myndigheter aktivt medverkar i arbetet med att utveckla samverkansformer med andra myndigheter.

Östergötland har varit ett föregångslän när det gäller att arbeta i Länsgrupper. En övergripande länsgrupp rörande barnmisshandel startade redan i slutet på 1970-talet. Gruppen har i perioder varit vilande. Länsgruppen har arbetat fram rutiner (1982, 1985) gällande handläggningen av barnmisshandel och sexuella övergrepp mot barn, den sk Östgötamodellen. Rutinen "Att tänka på..." arbetades fram av Länsgruppen 1993. Rutinerna har antagits av samtliga berörda myndigheter.

Även Länsgruppen för Kvinnofrid har i sitt Policydokument uppmärksammat barn i misshandelsmiljöer.

BUP-Elefanten och BAMSE-teamet (Barn Misshandel och Sexuella övergrepp mot barn) i Linköping är två exempel på att Östergötland även är föregångare när det gäller att utveckla regionala kunskapscentra och multidisciplinära specialiserade enheter för hantering av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp.

Lokala samrådsgrupper för handläggning av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp har utvecklats i länet sedan många år. Samråd förekommer nästan uteslutande i de anmälningar där det förekommer misstankar om fysisk misshandel och/eller sexuella övergrepp. Dessa anmälningar utgjorde 349 av totalt 867.

Socialnämnderna har samrått med andra myndigheter i 323 av de 867 inkomna anmälningarna om barnmisshandel. Norrköping har haft samråd i 185 (53 %) av de inkomna anmälningarna och Linköping i 96 (24 %).

I 72 % av alla anmälningar har inga omedelbara insatser vidtagits av socialnämnderna. Resultatet visar att den åtgärd som är mest frekvent i samband med att en anmälan kommer in till nämnden är att bevilja frivilliga insatser enligt 6 § SoL. Det är inte så vanligt förekommande att nämnden beslutar om omedelbara tvångsåtgärder.

Av de 867 inkomna anmälningarna om barnmisshandel har socialnämnderna gjort polisanmälan i 148 (17 %). Av resultatet framgår att polisanmälningarna om misshandel mot barn i skolåldern är betydligt vanligare än mot förskolebarn. Att statistiken visar att så många som 719 inte lett till polisanmälan kan förklaras med flera orsaker. Dels kan socialnämnden ha bedömt att den anmälan som inkommit varit obefogad och dels kan man i samråd kommit fram till att en polisanmälan inte är till barnets bästa.

Av enkätsvaren framgår vidare följande orsaker till varför nämnderna inte gjort polisanmälan; ej akuta händelser, misstanke om brott saknas, åklagare har vid samråd avrått att polisanmäla då det inte fanns tillräckligt underlag, otillräckliga uppgifter från anmälare, enbart omsorgssvikt, polisanmälan gjord av annan samt avsaknad av lagstöd.

Norrköping redovisar att i 17 % av samtliga anmälningar som kommit in om barnmisshandel har polisanmälan gjorts. Linköping har gjort polisanmälningar i drygt 15 % av samtliga anmälningar. Så gott som uteslutande sker polisanmälningar i barnmisshandelsärenden där orsakerna uppges vara misstankar om fysisk misshandel och/eller sexuella övergrepp. Linköping har gjort polisanmälningar i 60 % och Norrköping i 35 % av denna typ av ärenden.

Av de 148 polisanmälda ärendena väcktes åtal i 20. Vidare framgår av materialet att förundersökning inte inleddes i tolv ärenden och att förundersökning lades ner i 25 ärenden samt förundersökning och annat beslut i 39 ärenden. Anmärkningsvärt är att det saknades uppgift om handläggning i 52 ärenden trots att anmälningar om barnmisshandel så gott som alltid handläggs med förtur hos såväl polis som åklagare. Att så få ärenden lett till åtal kan ha flera orsaker. Det kan t ex inte ha gått att säkra bevisning i form av dokumenterade skador. Brotten kan ha begåtts men någon bestämd person kan inte bindas vid brottet.

Rättegångsbalken kräver så skyndsamt handläggning som möjligt vid förundersökningar. Kommittén mot barnmisshandel har uppmärksammat att skyndsamhetskravet inte alltid uppfylls och har därför i sitt delbetänkande (SOU 2000:42) lagt förslag om att förundersökning skall avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas, så snart det kan ske och senast inom tre månader efter det att anmälan upprättats. Paralleller kan dras till socialtjänstlagen där

handläggningstiden för barnavårdsutredning är reglerad till fyra månader. Förundersökningledaren har ett stort ansvar för att hålla sig underrättad om och följa polisens ärendebelastning den sk balansen.

Av den statistik som Polismyndigheten i Östergötland upprättat för år 2000 framgår att polisanmäld misshandel mot barn 7-14 år ökat i förhållande till 1999. I Polismyndighetens statistik ingår där även misshandelsbrott mellan ungdomar. Även polisanmäld misshandel mot barn under 7 år har ökat. Den dolda misshandeln av barn i denna åldersgrupp är troligen mycket stor. Rent faktiskt har barn i denna åldersgrupp få vuxenkontakter, varför möjligheten till upptäckt är mindre.

Polisanmälda barnmisshandelsärenden har ökat i Sverige under en tioårsperiod. Förmodlingen kan en del av ökningen förklaras med en större anmälningsbenägenhet hos myndigheter, men troligen beror det också på en faktisk ökning av våldet mellan barn och ungdomar. (Hindberg 1997). Enligt BRÅ (Rapport 2000:15) har de polisanmälda brott som begåtts av gärningsmän som är bekant med barnet mer än fördubblats i Sverige mellan åren 1990-1998. Våld i nära relationer utgör 70 % av det totala antalet polisanmälda fall av misshandel av små barn.

Psykosocialt arbete med tonvikt på barn som utsätts för någon form av misshandel är något av det svåraste som finns. Nästan inget annat arbete ger anledning till så mycket ångest, förtvivlan, smärta och sorg. Arbetet tär alltid på handläggarnas välbefinnande. Den bild som framträder från Länsstyrelsens årsrapport 2000 är att kommunerna i länet givit signaler om hög arbetsbelastning för handläggare som arbetar med barn- och ungdomsvård. Förutom att arbetsbelastningen är stor så är misstankar om misshandel och andra övergrepp mot barn ofta svåra att utreda, särskilt om misstankarna riktar sig mot föräldrarna eller en av dem eller någon annan som står barnet och dess familj nära.

Trots att anmälningar om barnmisshandel varit föremål för aktiva diskussioner under många år har det inte funnits någon statistik över anmälningar om barnmisshandel, som kommer in till länets socialnämnder. Länsstyrelsen kan dock i sin tillsyn konstatera att flera rapporter kommit från socialnämndernas företrädare om att antalet anmälningar ökat de senaste åren.

Under insamlandet av anmälningar har det blivit tydligt, att kommunerna saknar informations-system som ger underlag för att besvara de frågor som ställts. Det saknas statistik som belyser utvecklingen av inkomna anmälningar till socialnämnderna. Länsstyrelsen finner anledning att påpeka att kommunerna bör utveckla systemen för dokumentation, statistiska bearbetningar och redovisningar för att på ett bättre sätt klara arbetet med sådan uppföljning.

I denna rapport har inte integrationsaspekten vägts in men i en kommande studie vore det av värde att belysa även denna fråga.

Länsstyrelsen anser i likhet med Barnpsykiatrikommittén att det krävs nationella och regionala kunskapscentra för att klara utvecklingsarbetet inom detta område. Arbetet med barnmisshandel och sexuella övergrepp ställer krav på utbildning och metodutveckling och det finns också behov av handledning och konsultation. De lokala behoven bör styra organisation och personalsammansättning av dessa specialiserade enheter.

1 Inledning

Sett till antalet invånare är Östergötland det fjärde största länet i Sverige. Den 31 december 2000 hade länet en folkmängd på 411 345 personer. Länet har 13 kommuner där Linköping och Norrköping är de två största kommunerna med 133 168 invånare respektive 122 199 invånare och Ydre kommun är minst med 4 131 invånare. Linköping och Norrköping uppvisar en storstadsproblematik vad gäller barn- och ungdomsvård.

Östergötland har varit ett föregångslän när det gäller att arbeta med frågor rörande barnmisshandel och sexuella övergrepp. Länsgruppen för barnmisshandel tillsattes redan år 1979 bestående av nyckelpersoner från berörda myndigheter. Syftet med länsgruppen var att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte och diskussioner kring aktuella samarbetsfrågor. Länsgruppen har arbetat fram rutiner för dels handläggning av barnmisshandelsärenden (1982) och dels sexuella övergrepp mot barn och ungdom (1985) vilken är den sk Östgötamodellen för handläggning av dessa ärenden. Rutinen ”Att tänka på ...” arbetades fram av länsgruppen 1993. Den senaste översynen av rutinen gjordes 1997 och den kommer åter att revideras under 2001/2002. Rutinerna har antagits av samtliga berörda myndigheter.

Länstyrelsen i Östergötland har fått möjligheten att i samarbete med Kommittén mot barnmisshandel genomföra en specialstudie i Östergötlands län rörande anmälningar till socialnämnderna om barnmisshandel och vad dessa leder till. Studien kommer att utgöra en del av underlaget för Kommitténs huvudbetänkande.

Regeringen beslutade den 10 december 1998 att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utreda barnmisshandel och därmed sammanhängande frågor. I direktiven ingick följande:

- att beskriva utvecklingen av barnmisshandel och söka förklaringar till denna
- sammanställa och redovisa kunskapsläget när det gäller möjligheterna att känna igen orsaksmönster, såväl inom den enskilda familjen som i samhället, som kan ligga bakom barnmisshandel
- beskriva och analysera hälso- och sjukvårdens roll i arbetet med barn som misshandlas och föreslå lämpliga åtgärder för att förbättra detta arbete i syfte att höja kvaliteten i stöd och behandling, som erbjuds barnen och deras familjer
- redovisa de behov av kunskaper och stöd som personal inom förskoleverksamheten, skola och barnomsorg har i syfte att förbättra deras arbete med barn som utsatts för eller misstänks vara utsatta för misshandel
- överväga och föreslå olika insatser för att förbättra socialtjänstens arbete med barn som utsatts för misshandel och med deras familjer
- uppmärksamma olika samverkansformer samt föreslå åtgärder för att avlägsna hinder för samverkan, kartlägga rehabilitering av förövare samt arbeta utåtriktat och opinionsbildande

Kommittén har inom ramen för sitt uppdrag lagt fram ett delbetänkande om polisens och åklagarnas handläggningstider och metoder i arbetet med barnmisshandelsutredningar, (SOU 2000:42) samt en rapport om kroppslig bestraffning och annan misshandel i Sverige vid slutet av 1900-talet, (SOU 2001:18).

2 Syfte

Syftet med specialstudien var att få en uppfattning om antalet barnmisshandelsanmälningar som kommit in till socialnämnderna under år 2000, vilka av dessa som lett till polisanmälan och i vilka fall åtal väckts, samt att följa socialnämndernas insatser i dessa ärenden. Studien skulle också klargöra vem som gjort anmälan och orsaken till denna.

3 Metod

Kommittén mot barnmisshandel och Länsstyrelsen utarbetade gemensamt två enkäter med frågor om antalet inkomna anmälningar om barnmisshandel och följdfrågor kring dessa samt vilka av anmälningarna som har lett till polisanmälan och i vilka fall åtal senare har väckts. Kommunerna ombads månadsvis redovisa inkomna barnavårdsanmälningar och kvartalsvis de polisanmälningar som gjorts. Bilaga 1.

Utgångspunkten var att det skulle gälla sexuella övergrepp, fysisk och/eller psykisk misshandel samt försummelse/vanvård och omsorgsbrist mot barn under 18 år. De anmälningar som skulle rapporteras avsåg ärenden, där gärningsmannen var 20 år eller äldre.

4 Gällande lagstiftning

Föräldrabalken

I 6 kapitlet 1 § Föräldrabalken föreskrivs att barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.

Barnkonventionen

Av Barnkonventionens artikel 19 framgår bland annat att konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysisk eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavarens eller annan persons vård.

Socialnämndens ansvar för barn och ungdomar

Av 1 § SoL framgår att när åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Socialnämnden skall enligt 12 § SoL verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden, i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom, med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till en ogynnsam utveckling, aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdomar av alkoholhaltiga drycker, andra beroendeframkallande medel samt dopningmedel,

i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet, samt i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, umgänge eller adoption har avgjorts.

Anmälan om misshandel mot minderårig

Av 71 § SoL framgår att var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast till socialnämnden anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningsskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och ungdom eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller i stället vad som sägs i tredje stycket.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att en underårig utnyttjas sexuellt eller misshandlas i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av en underårigs behov av skydd.

Socialnämndens utredningsskyldighet

Enligt 50 § SoL skall socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Vad som har kommit fram vid en utredning och som har betydelse för ett ärendes avgörande skall tillvaratas på ett betryggande sätt.

Vid en utredning om Socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd eller stöd får nämnden enligt 50 a § SoL, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Utredningen skall bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Den skall inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet. Utredningen enligt första stycket skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får Socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.

Den som berörs av en sådan utredning som anges i första stycket skall underrättas om att en utredning inleds.

Polisanmälan

Enligt 66 § SoL framgår att socialnämnden utan hinder av sekretess kan polisanmäla brott som hindrar nämndens verksamhet. Detsamma gäller beträffande vissa brott som riktar sig mot underåriga. Sekretess hindrar inte heller att uppgift, som angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, lämnas till en åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet.

Samverkan med andra samhällsorgan

Av 9 § SoL framgår att socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

När en åtgärd rör barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

5 Anmälningsskyldigheten

Anmälan från enskild

I vissa fall anmäler en enskild person till socialtjänsten att ett barn far illa. Någon skyldighet att anmäla föreligger således inte för allmänheten. En enskild person som gjort en anmälan till socialtjänsten kan under vissa förutsättningar få sin identitet skyddad om det kan antas att fara uppkommer för den som gjort anmälan eller någon närstående. Socialnämnden har en obligatorisk skyldighet att på eget initiativ pröva frågan om sekretessskydd oavsett om anmälaren begär det eller inte.

Anonym anmälan

Om socialnämnden får en anonym anmälan om att ett barn befaras fara illa, är nämnden skyldig att hantera denna på samma sätt som om anmälaren är känd.

Anmälan från myndighet - anmälan från tjänsteman – anmälan från enskild bedriven verksamhet

Anmälningsskyldigheten enligt 71 § 2 stycket SoL är absolut och ovillkorlig. Den får inte bli föremål för överväganden av de anställda själva. Om anmälan gjorts av en myndighet eller tjänsteman/person som har anmälningsskyldighet finns inga förutsättningar för att hemlighålla vilken myndighet eller vilken yrkesverksam som gjort anmälan. En myndighet eller enskild tjänsteman/person som underlåter att anmäla ett förhållande som avses i 71 § SoL kan komma att omfattas av bestämmelserna i 20 kapitlet 1 § Brottsbalken om tjänstefel.

För att socialnämnden ska kunna uppfylla sina i lagstiftningen ålagda uppgifter, att ingripa med åtgärder till skydd för utsatta barn, måste den tidigt få kännedom om förhållandena. Vissa myndigheter och enskilda verksamheter åläggs i socialtjänstlagen en anmälningsskyldighet till socialnämnden. Denna skyldighet behöver uppmärksammas betydligt mer för att barn inte ska riskera att fara illa. Det är därför av största vikt att information och utbildning lämnas till alla yrkesverksamma som berörs av dessa bestämmelser. Socialnämnden har en viktig uppgift i sin allmänna skyldighet (5 § SoL) att informera om sin verksamhet och om skyldigheten att anmäla och lämna uppgifter till nämnden.

Former för anmälan

Det ställs inga formella krav på hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras. En anmälan från de myndigheter och andra som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 71 § 2 och 3 stycket SoL bör dock göras skriftlig. Detta innebär emellertid inte att socialnämnden kan underlåta att inleda utredning i avvaktan på den skriftliga informationen. Socialnämnden har samma skyldighet att utreda oavsett hur anmälan gjorts.

Mottagande av anmälan

Socialnämnden skall ha en sådan beredskap att det alltid finns någon som kan ta emot en anmälan. Oavsett om anmälan kommer in muntligt eller skriftligt skall den överlämnas till den tjänsteman som har behörighet att bedöma och ta ställning till anmälan. Socialnämnden bör dock alltid bekräfta att anmälan mottagits. För den som omfattas av anmälningskyldigheten i 71 § SoL i tjänsten kan en sådan skriftlig bekräftelse vara av värde som ett bevis på att anmälan gjorts.

6 Utredningsskyldigheten

Förhandsbedömning

Alla handlingar eller muntliga uppgifter som kommer till socialnämnden och som rör enskild person skall bli föremål för en individuell bedömning. Uppgifterna leder inte alltid till ett beslut om att inleda utredning. Avgörande är den prövning som görs om uppgiften kan föranleda någon åtgärd av nämnden eller inte.

I de fall uppgifterna i anmälan är vaga kan anmälaren behöva kontaktas för att få förtydliga sina uppgifter. Enstaka kontakter kan också behöva tas med den familj eller den ungdom som anmälan rör. Denna förhandsbedömning är inte en mindre utredning utan en bedömning som måste göras inom en mycket begränsad tidsperiod. Övriga kontakter är att betrakta som utredningsåtgärd och kan endast ske när en utredning inletts.

Ej inleda utredning

Då en utredning inte inleds skall det antecknas på inkommande handling eller på upprättat dokument att anmälan inte föranleder någon åtgärd. Ett sådant beslut skall dateras och undertecknas av behörig tjänsteman. Dokumentet skall diarieföras och därefter sorteras in i en diariépärm i kronologisk ordning. Finns tidigare handlingar i en personakt kan den nya handlingen dock i vissa fall tillföras personakten utan diarieföring.

Inleda utredning

Socialnämndens utredningsskyldighet rörande barns och ungdomars förhållanden har tydliggjorts. Nya bestämmelser har införts i en ny paragraf, 50 a SoL, med regler om hur utredningen ska genomföras. *”Vid en utredning om socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Utredningen skall bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Den skall inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.”*

En annan bestämmelse i 50 a § SoL rör utredningstiden. *”Utredning enligt första stycket skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.”* Det är inte acceptabelt att utredningar rörande barns behov av skydd drar ut i tiden i syfte att avvakta händelseutvecklingen. Det får inte råda något tvivel om att en utredning pågår. Socialnämnden har enligt 50 a § SoL skyldighet att underrätta den som berörs av en utredning. *”Den som berörs av en sådan utredning som anges i första stycket skall underrättas om att en utredning inleds.”* Familjen ska alltid informeras om nämndens beslut och avsikter ifråga om utredningens bedrivande.

Alla utredningar som föranses av anmälan ska ske med tillämpning av bestämmelserna i 50 a § SoL. Utredningar som inleds efter ansökan ska också genomföras med tillämpning av samma bestämmelser om behov av skyddsinsatser finns.

När behörig tjänsteman fattat beslut om att inleda utredning skall detta dokumenteras i personakten. Av beslutet skall framgå om 50 a § SoL tillämpas. Beslutet skall vara daterat och undertecknat samt innehålla uppgifter om vem som ska handlägga utredningen. Utredningstiden beräknas från beslutsdagen.

7 Samverkan mellan myndigheter

En förutsättning för att ärenden rörande barnmisshandel skall kunna handläggas på ett bra sätt är att personalen är kompetent och har stöd i arbetet inom respektive myndighet. Dessa ärenden fordrar nära samarbete mellan flera myndigheter. Utredningar och insatser måste samordnas. Det är angeläget att alla berörda myndigheter aktivt medverkar i arbetet med att utveckla samverkansformer med andra myndigheter och frivilligorganisationer.

Samråd och samrådsgrupper

Östergötland har varit ett föregångslän när det gäller att arbeta i Länsgrupper. En övergripande länsgrupp rörande barnmisshandel startade redan i slutet på 1970-talet i länet. Gruppen har i perioder varit vilande, men aktiveras vid behov. Länsgruppen har arbetat fram rutiner (1982, 1985) gällande handläggningen av barnmisshandel och sexuella övergrepp mot barn, den sk Östgötamodellen. Rutinen "Att tänka på..." arbetades fram av Länsgruppen 1993. Rutinerna har antagits av samtliga berörda myndigheter.

Länsgruppen är sammansatt av företrädare för Länsstyrelsen, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri, barnmedicinska kliniken, kvinnokliniken, rättsmedicinska kliniken, åklagarmyndigheten och polismyndigheten. Sammankallande i länsgruppen är socialkonsulenterna vid Länsstyrelsen.

Den huvudsakliga uppgiften för länsgruppen är att:

- Främja samverkan
- Förmedla kunskap
- Utveckla kompetens och metoder
- Utarbeta handlägningsrutiner

Samrådsgrupper för handläggning av ärenden rörande sexuella övergrepp och barnmisshandel har utvecklats sedan många år. Samtliga kommuner i länet har idag tillgång till sådana grupper. De är sammansatta av företrädare för socialtjänst, polis, åklagare, barn- och ungdomspsykiatri och barnmedicinsk klinik. I gruppen finns också vid behov, representanter från kvinnoklinik samt rättsmedicinsk klinik.

När misstanke om barnmisshandel eller sexuellt övergrepp aktualiseras sammankallas samrådsgruppen. Gruppen kommer överens om hur ärendet ska handläggas inom respektive myndighet och vem som skall göra vad och i vilken ordning. Det kan i förväg vara svårt att förutse alla händelser och problem som kan uppstå i samband med en utredning vid misshandel och sexuella övergrepp. Fortlöpande samråd mellan utredarna är väsentligt. Gruppens primära uppgift är att skydda barnet från ytterligare övergrepp, samordna och avgränsa sina åtgärder i inledningsskedet samt att erbjuda barnet och familjen lämplig behandling.

Socialnämnden är ytterst ansvarig och skall samordna och se till att samverka med andra myndigheter kommer till stånd. Sekretess gäller mellan myndigheter och kan endast brytas i de speciella situationer som lagstiftningen medger. Huvudregeln är att samarbete mellan myndigheter i enskilda ärenden förutsätter samtycke från den det gäller.

8 Nationella och regionala kunskapscentra

Barnpsykiatrikommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1998:31) uttalat att utvecklingsarbetet rörande sexuella övergrepp och annan misshandel av barn och ungdomar behöver samordnas nationellt och i regionala kunskapscentra. Utvecklingen av regionala kunskapscentra skall bygga på initiativ och intresse på fältet samt ta hänsyn till regionala behov.

BUP-Elefanten och BAMSE-teamet (BArn Misshandel och SExuella övergrepp mot barn) i Linköping är två exempel på att Östergötland även i detta avseende varit föregångare när det gäller att utveckla regionala kunskapscentra för hantering av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp. BUP-Elefanten drivs av Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken i Linköping i samarbete med Linköpings kommun och BAMSE-teamet av Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken i samarbete med nio av länets 13 kommuner. Verksamheten har även erhållit utvecklingsmedel från Länsstyrelsen.

BUP-Elefanten som startade 1995 är den första specialiserade enheten i Sverige som arbetar med barn och ungdomar som utsatts för fysisk misshandel och/eller sexuella övergrepp. Psykoterapeutisk hjälp ges också till unga förövare och deras familjer samt i begränsad utsträckning till kvinnor och män som utsatts för övergrepp under uppväxtåren. BUP-Elefanten bedriver utöver behandling också utbildning, konsultation, handledning samt forskning och metodutveckling på områdena aggressivitet/sexualitet och övergrepp mot barn.

Kristeori och traumateori är grundläggande i BUP-Elefantens modell. Behandlingsprogrammets grund i kunskapen om kris och trauma innebär en hög prioritet av akuta insatser och hög tillgänglighet. Det gäller framför allt de ärenden som aktualiseras genom ett inledande samråd och eventuellt efterföljande polisförhör. I praktiken innebär det att teamet har jour för samråd och närvaro vid polisförhör. Avsikten med att närvara vid förhöret är att kunna erbjuda barn och familj en omedelbar kontakt.

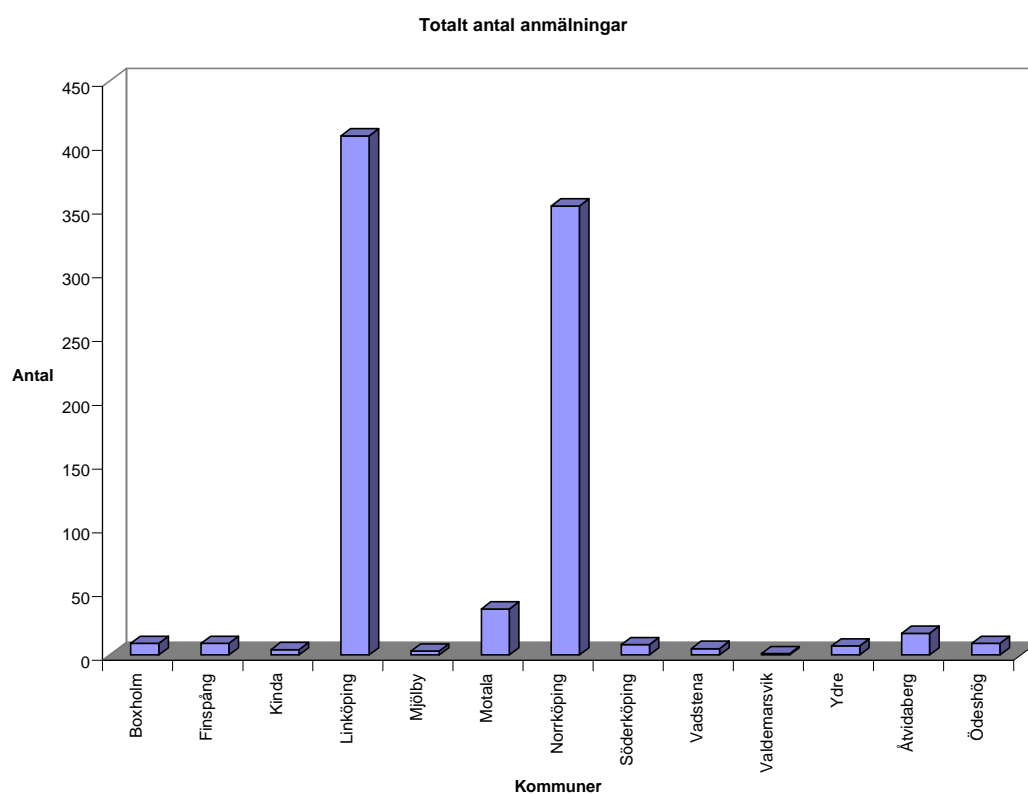
BAMSE-teamet startade 1998, och är ett multidisciplinärt utredningsteam för ärenden som handlar om misshandel och sexuella övergrepp mot barn och ungdomar. Idén med ett multidisciplinärt utredningsteam bygger på en amerikansk modell där dessa team med sin gemensamma kunskap utreder den här typen av ärenden. Teamet består av psykolog, socialsekreterare och polis. Syftet med teamet är i grunden att genomföra bättre och mer sammanvägda utredningar. Ett underliggande syftet är också att undvika en senare kris som annars kan riskeras på grund av osäkert underlag och långa väntetider.

Ambitionen är att teamet skall delta i så många samråd som möjligt. Teamet erbjuder sig att delta i planering och uppläggning av utredningsarbetet när det gäller misstankar om att barn och ungdomar utsatts för misshandel och/eller sexuella övergrepp.

9 Resultat

Förutom att vissa frågor i enkäten inte besvarats finns vissa brister i materialet. I vissa fall överensstämmer inte alltid antalet uppgivna anmälare respektive orsak med antalet anmälningar. Detta kan bero på att fler anmälare samtidigt anmält ett barn och detta då räknats som en anmälan. När det gäller orsaker till anmälan kan flera orsaker ha redovisats per anmälan. Kommunerna har också olika praxis i att bedöma hur man registrerar upprepade anmälningar av samma barn och om anmälningar i en pågående utredning eller vid pågående insats skall registreras som en ny anmälan. Det totala antalet barnavårdsanmälningar i länet antas därför vara högre än redovisat.

9.1 Antal anmälningar om barnmisshandel under 2000

Diagram 1: Totalt antal anmälningar om barnmisshandel under 2000, fördelade efter kommuner.

Under år 2000 inkom sammanlagt 867 anmälningar om barnmisshandel till socialnämnderna i länet. Enligt Länsstyrelsens uppfattning skall detta ses mot att misshandel av barn är brott med stort mörkertal.

9.2 Antal anmälningar om barnmisshandel, fördelade efter kommun

Kommuner	Antal	Procent
Boxholm	9	1 %
Finspång	9	1 %
Kinda	4	0 %
Linköping	407	47 %
Mjölby	3	0 %
Motala	36	4 %
Norrköping	352	41 %
Söderköping	8	1 %
Vadstena	5	1 %
Valdemarsvik	1	0 %
Ydre	7	1 %
Åtvidaberg	17	2 %
Ödeshög	9	1 %
Totalt	867	100 %

Tabell 1: Antal anmälningar under 2000, fördelade mellan länets kommuner.

Linköpings kommun är länets största med 133 168 invånare. Norrköping och Motala har en befolkning på 122 199 respektive 42 175 invånare. Ydre är länets minsta kommun med 4 131 invånare. Antalet anmälningar om barnmisshandel är i det stora hela jämnt fördelat efter storleken på kommunerna.

9.3 Anmälningar om barnmisshandel fördelade efter huvudorsak

Definitioner

Barnmisshandel kan handla om olika former av övergrepp. Dels kan det handla om fysisk misshandel, dels om psykisk misshandel. Ofta handlar det om en kombination av båda delarna. Sexuella övergrepp mot barn är också en form av såväl fysisk som psykisk misshandel. I den aktiva fysiska misshandeln har barnet avsiktligt utsatts för misshandel medan den passiva misshandeln (som även kallas, vanvård, försummelse och omsorgsbrist) är resultatet av någon form av underlåtelse. Eftersom även den passiva misshandeln kan leda till skador kan det i praktiken vara svårt att skilja mellan aktiv och passiv fysisk misshandel. Barnmisshandel kan ses som en del av en problemsituation som innehåller en rad komponenter, såväl när det gäller fysiska och psykiska konsekvenser som bakomliggande orsaker. (Hindberg 1997)

Sammanställning samtliga kommuner	Antal barn 0-6 år	Antal barn 7-14 år	Antal barn 15-18 år	Summa
Sexuella övergrepp	35	78	12	125
Barnmisshandel fysisk och/eller psykisk	75	130	19	224
Försummelse/vanvård/omsorgsbrist	189	263	60	512
Uppgift saknas				6
Summa	299	471	91	867
Beslut om att inleda utredning enl. 50§ SoL	223	378	61	662
Beslut om att inte inleda utredning enl. 50§ SoL	53	72	15	140
Uppgift saknas				65
Summa	276	450	76	867
Har lett till polisanmälan från social- tjänsten	43	78	12	133
Har inte lett till polisanmälan	241	378	65	684
Uppgift saknas				50
Summa	284	456	77	867

Tabell 2. Anmälningar om misshandel fördelade efter huvudorsak, inledande av utredning samt polisanmälan.

De redovisade orsakerna till anmälningarna avser till övervägande del missförhållanden i barnets miljö, försummelse, vanvård och omsorgsbrist (59 %). Barnmisshandel fysisk och/eller psykisk utgör 26 % och sexuella övergrepp 14 % av orsakerna till de anmälningar som gjorts. Socialnämnderna beslutade att inleda utredning enligt 50 a § SoL i 662 av de 867 inkomna anmälningarna.

Av de barn som varit föremål för anmälningar om barnmisshandel till socialnämnderna under år 2000 dominerar åldersgruppen 7-14 år. Den näst största åldersgruppen finns bland barn 0-6 år.

Socialnämnderna har gjort polisanmälan med stöd av 66 § SoL i ca 17 % av de inkomna anmälningarna om barnmisshandel. Se avsnitt 10.

Länsstyrelsen har även tagit del av Linköpings och Norrköpings interna statistik över anmälningar. Av statistiken framgår en klar könsskillnad mellan orsakerna till anmälningarna. Generellt kan sägas att pojkarnas andel är överrepresenterade när det gäller anmälningar där orsaken handlar om fysisk misshandel. När det gäller anmälningar som rör sexuella övergrepp dominerar andelen flickor.

9.4 Vem har anmält till socialnämnden

Anmälare	Totalt	Procent
Skola	170	20%
Barnets familj	137	16%
Polis	88	10%
Annan enskild person	79	9%
Kommunal barnomsorg	60	7%
Släkting	64	7%
Anonym anmälare	59	7%
Nämndens egen verksamhet	31	4%
Övrig sjukvård	28	3%
Annan anmälare	29	3%
Primärvård, BVC	17	2%
Övrig primärvård	17	2%
Flera olika anmälare	14	2%
Barnklinik	9	1%
Annan socialnämnd	12	1%
Enskild socialtjänstverksamhet	12	1%
Barnet självt	11	1%
Familjehem/kontaktperson	12	1%
Akutmottagning	0	0%
Uppgifts saknas/Bortfall	17	2%
Totalt	867	100%

Tabell 3: Redovisar vem som gjort anmälan till socialnämnden.

Av tabellen framgår att de som i störst utsträckning anmäler barns behov av åtgärder till socialnämnderna är skolan (20 %). Barnets egen familj svarar för 16 % av anmälningarna och polisen för 10 %. Länsstyrelsen finner det anmärkningsvärt att skolan står för en så stor andel av anmälningarna jämfört med barnomsorgen. Barnavårdscentralerna (BVC), vars primära uppgift är att tillgodose förskolebarnens intresse, uppmärksammar i ringa omfattning socialnämnden på att dessa barn kan vara i behov av insatser från socialtjänstens sida.

9.5 Anmälningar som lett till samråd

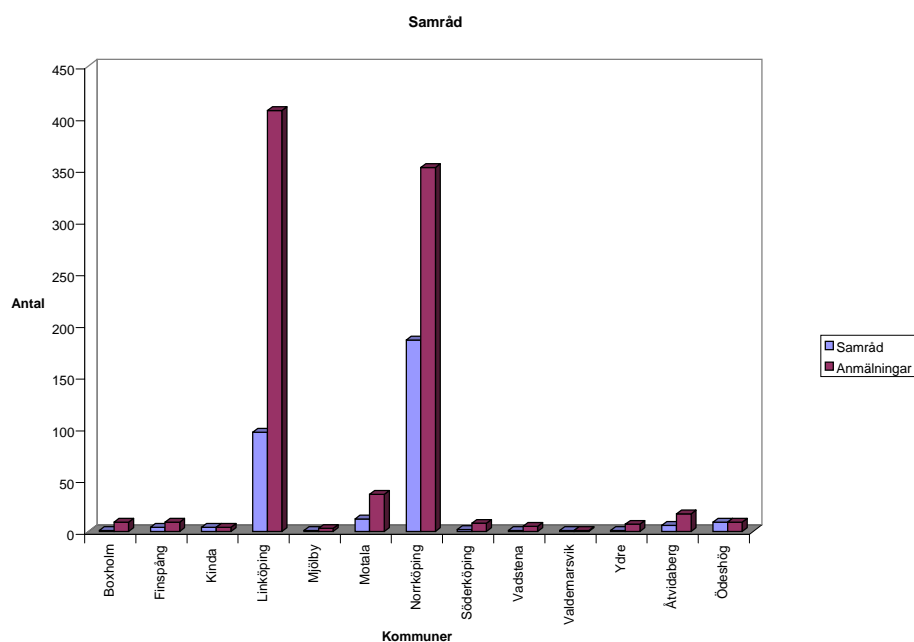

Diagram 2: Antal anmälningar om barnmisshandel som lett till samråd.

Totalt har barnmisshandelsanmälningarna föranlett socialnämnderna att samråda med andra myndigheter i 323 ärenden (37 %) av totalt 867.

9.6 Anmälningar som lett till samråd, samtliga kommuner

Kommuner	Samråd	Ej samråd	Totalt antal anmälningar
Boxholm	1	8	9
Finspång	4	5	9
Kinda	4	0	4
Linköping	96	311	407
Mjölby	1	2	3
Motala	12	24	36
Norrköping	185	167	352
Söderköping	2	6	8
Vadstena	1	4	5
Valdemarsvik	1	0	1
Ydre	1	6	7
Åtvidaberg	6	11	17
Ödeshög	9	0	9
Totalt	323	544	867

Tabell 4: Antal anmälningar som lett till samråd, samtliga kommuner.

Norrköpings kommun har haft samråd i 185 (53 %) av de inkomna anmälningarna och Linköpings kommun i 96 (24 %) av anmälningarna.

Samrådsgrupper för handläggning av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp har utvecklats i länet sedan många år. Samråd förekommer nästan uteslutande i de anmälningar där det förekommer misstankar om fysisk misshandel och/eller sexuella övergrepp. Dessa anmälningar utgjorde 349 av det totala antalet anmälningar 867.

9.7 Omedelbara åtgärder som anmälningarna föranlett hos socialtjänsten

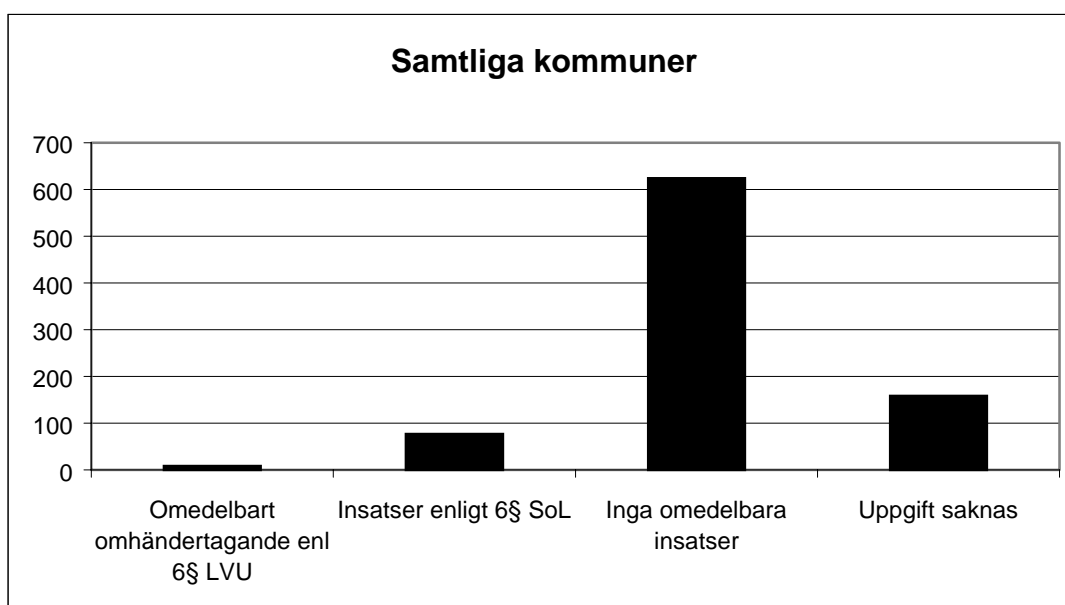

Diagram 3: Omedelbara åtgärder som anmälningarna föranlett hos socialtjänsten.

I 72 % av alla anmälningar har inga omedelbara insatser vidtagits av socialnämnderna. Resultatet visar att den åtgärd som är mest frekvent i samband med att en anmälan kommer in till nämnden är att bevilja frivilliga insatser enligt 6 § SoL. Att nämnden beslutar om omedelbara tvångsåtgärder är inte så vanligt förekommande.

9.8 Omedelbara åtgärder , totalt

	Totalt	Procent
Omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU (tvångsåtgärd)	8	1%
Frivilliga insatser enligt 6 § SoL	77	9%
Inga omedelbara insatser	624	72%
Uppgift saknas	158	18%
Totalt	867	100%

Tabell 5: Omedelbara åtgärder som anmälningarna lett till.

10 Polisanmälda barnmisshandelsärenden under 2000

I den första rapporteringen som socialnämnderna lämnade månadsvis har antalet polisanmälningar uppgivits till 133. I den kvartalsvisa rapporteringen rörande bland annat polisanmälningar uppgavs antalet till 148.

10.1 Polisanmälningar fördelade efter kvartal

Antal polisanmälningar om barnmisshandel	36	39	21	52	148
--	----	----	----	----	------------

Kvartal 1   Kvartal 2   Kvartal 3   Kvartal 4   **Summa**

10.2 Vad polisanmälningarna lett till, fördelade efter åldersgrupper

Antal anmälningar som lett till:	Antal barn 0-6 år	Antal barn 7-14 år	Antal barn 15-18 år	Summa
Att förundersökning inte inleds	4	5	3	12
Att förundersökning läggs ner	8	12	5	25
Förundersökning, åtal väcks	4	11	5	20
Förundersökning, annat beslut	11	24	4	39
Uppgift saknas				52
Summa	27	52	17	148

Tabell 6: Vad polisanmälningarna lett till, fördelat efter åldersgrupper.

Av de 867 inkomna anmälningarna om barnmisshandel har socialnämnderna gjort polisanmälan i 148 (17 %). Av resultatet framgår att polisanmälningarna om misshandel mot barn i skolåldern är betydligt vanligare än mot förskolebarn. Att statistiken visar att så många som 719 inte lett till polisanmälan kan förklaras med flera orsaker. Dels kan det handla om att man bedömt att den anmälan som inkommit till socialnämnden varit obefogad. Dels kan man i samråd kommit fram till att en polisanmälan inte är till barnets bästa. Av enkätsvaren framgår vidare följande orsaker till varför nämnderna inte gjort polisanmälan; ej akuta händelser, misstanke om brott saknas, åklagare avrått att polisanmäla då det inte fanns tillräckligt underlag, otillräckliga uppgifter från anmälare, enbart omsorgssvikt, polisanmälan gjord av annan samt avsaknad av lagstöd.

Av de polisanmälda ärendena väcktes åtal i 20. Vidare framgår av materialet att förundersökning inte inleddes i tolv ärenden och att förundersökning lades ner i 25 ärenden samt förundersökning och annat beslut i 39 ärenden. Anmärkningsvärt är att det saknades uppgift om handläggning i 52 ärenden trots att anmälningar om barnmisshandel så gott som alltid har handlagts med förtur hos såväl polis som åklagare. Att så få ärenden lett till åtal kan ha flera orsaker. Det kan t ex inte ha gått att säkra bevisning i form av dokumenterade skador. Brotten kan ha begåtts men någon bestämd person kan inte bindas vid brottet.

Rättegångsbalken kräver så skyndsamt handläggning det är möjligt vid förundersökningar. Kommittén mot barnmisshandel har uppmärksammat att skyndsamhetskravet inte alltid uppfylls och har därför i sitt delbetänkande (SOU 2000:42) lagt förslag om att förundersökning skall avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas, så snart det kan ske och senast inom tre månader efter det att anmälan upprättats.

Av den statistik som Polismyndigheten i Östergötaland upprättat för år 2000 framgår att polisanmäld misshandel mot barn 7-14 år ökat i förhållande till 1999. I Polismyndighetens statistik ingår då även misshandelsbrott mellan ungdomar. Även polisanmäld misshandel mot barn under 7 år har ökat. Den dolda misshandeln av barn i denna åldersgrupp är troligen mycket stor. Rent faktiskt har barn i denna åldersgrupp få vuxenkontakter, varför möjligheten till upptäckt är mindre.

Polisanmälda barnmisshandelsärenden har ökat i Sverige under en tioårsperiod. Förmodligen kan en del av ökningen förklaras med en större anmälningsbenägenhet hos myndigheter, men troligen beror det också på en faktisk ökning av våldet mellan barn och ungdomar. (Hindberg 1997). Enligt BRÅ (Rapport 2000:15) har de polisanmälda brott som begåtts av gärningsmän som är bekant med barnet mer än fördubblats i Sverige mellan åren 1990-1998. Det sk familjevåldet utgör 70 % av det totala antalet polisanmälda fall av misshandel av små barn.

10.3 Totalt antal barnmisshandelsanmälningar och polisanmälningar

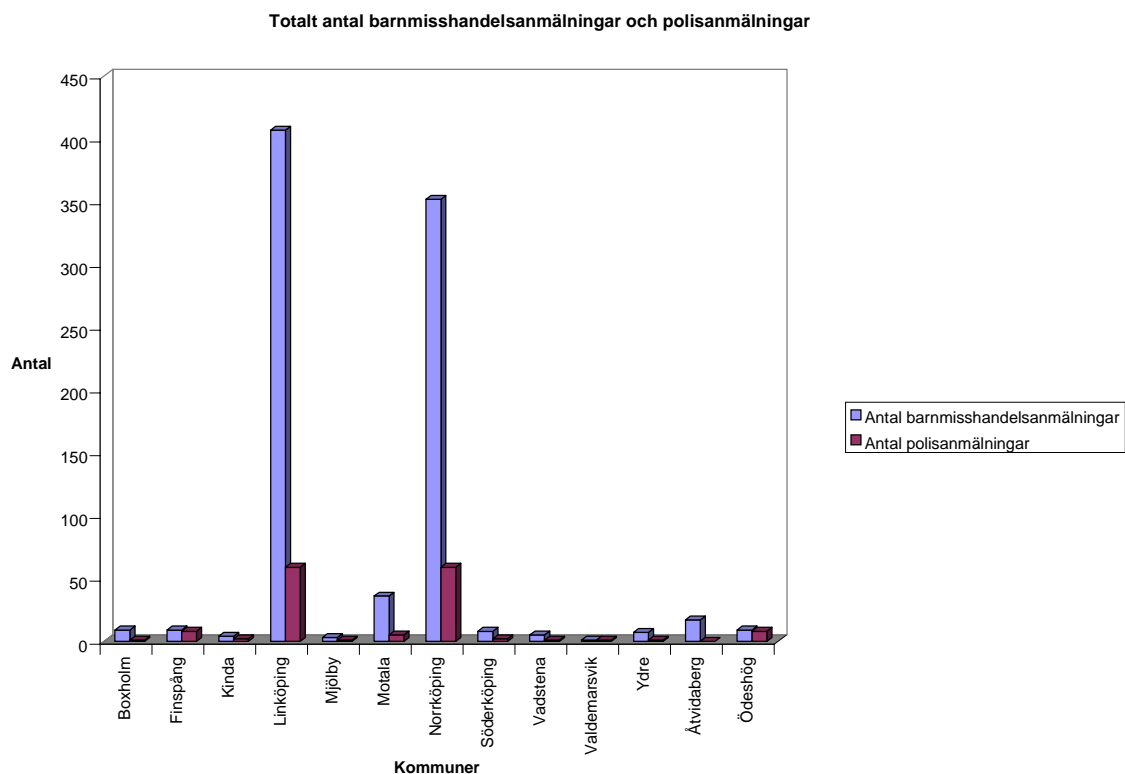

Diagram 4: Totalt antal barnmisshandelsanmälningar och polisanmälningar.

10.4 Antal polisanmälningar fördelade efter kommuner

Kommuner	Polisanmälningar
Boxholm	1
Finspång	8
Kinda	2
Linköping	59
Mjölby	1
Motala	5
Norrköping	59
Söderköping	2
Vadstena	1
Valdemarsvik	1
Ydre	1
Åtvidaberg	0
Ödeshög	8
Totalt	148

Tabell: 7: Antal polisanmälningar fördelade efter kommuner.

Norrköpings kommun redovisar att i 17 % av de anmälningar som kommit in om barnmisshandel har polisanmälan gjorts. Linköpings kommun har gjort polisanmälningar i drygt 15 % av anmälningarna. Så gott som uteslutande sker polisanmälningar i barnmisshandelsärenden där orsakerna uppges vara misstankar om fysisk misshandel och/eller sexuella övergrepp. Linköpings kommun har gjort polisanmälningar i 60 % och Norrköpings kommun i 35 % av denna typ av ärenden.

Anmälningar om barnmisshandel under ..... månad år 2000

Information om blankett för anmälan om barnmisshandel.

Blanketten ska redovisa de anmälningar som kommer till socialtjänsten.

De anmälningarna som ska tas med i den här blanketten avser anmälningar om barnmisshandel, där gärningsmannen är 20 år eller äldre.

Varje barn ska betraktas som *ett* ärende även om anmälan avser flera syskon.

Varje ny anmälan i ärende där utredning pågår, ska redovisas som en ny anmälan.

**Blanketten ska fyllas i månadsvis och skickas senast den 10:e i påföljande månad till
Socialkonsulent Inger Winkelmann
Sociala enheten
Länsstyrelsen
581 86 Linköping**

Inger Winkelmann kan nås på telefon 013-19 63 93 eller fax 013-19 62 43.

1. Hur många anmälningar om barnmisshandel har inkommit till socialtjänsten under månaden?

Inga anmälningar under månaden → Skicka in blanketten

..... anmälningar under månaden,

varav ..... anmälningar avser ..... barn under utredning

2. Fördela anmälningarna efter innehåll (vid tveksamhet: huvudorsak), beslut om att inleda/inte inleda utredning enl 50 § SoL, polisanmälan eller inte och ålder på barnen.

	Antal barn 0-6 år	Antal barn 7-14 år	Antal barn 15-18 år
Sexuella övergrepp	.....	.....	.....
Barnmisshandel: fysisk och/eller psykisk	.....	.....	.....
Försummelse/vanvård/omsorgsbrist	.....	.....	.....
Beslut om att inleda utredning enl 50 § SoL	.....	.....	.....
Beslut om att inte inleda utredning enl 50 § SoL	.....	.....	.....
Har lett till polisanmälan från socialtjänsten	.....	.....	.....
Har inte lett till polisanmälan	.....	.....	.....

Tack för hjälpen och glöm inte att skicka in blanketten snarast!

3. Om något/några barnmisshandelsärenden inte har polisanmälts, vilka är skälen?

Alla anmälningar under månaden är polisanmälda
Skälen till varför polisanmälan **inte** gjorts är följande: .....

.....
.....

4. Har anmälan föregåtts av samråd mellan berörda myndigheter?

Ja i ..... fall

Nej i ..... fall

5. Varifrån har anmälan/anmälningarna till socialtjänsten om barnmisshandelsärenden kommit?

Skola i ..... fall

Kommunal barnomsorg i ..... fall

Polis i ..... fall

Primärvård, BVC i ..... fall

Övrig primärvård i ..... fall

Barnklinik i ..... fall

Akutmottagning i ..... fall

Övrig sjukvård i ..... fall

Nämndens egen verksamhet i ..... fall

Annan socialnämnd i ..... fall

Enskild socialtjänstverksamhet ..... fall

Barnets familj i ..... fall
(föräldrar, vårdnadshavare, syskon)

Barnet självt i ..... fall

Släkting i ..... fall

Annan enskild person i ..... fall

Familjehem/kontaktperson i ..... fall

Anonym anmälare i ..... fall

Flera olika anmälare i ..... fall, nämligen följande .....

.....
Annan anmälare, nämligen .....

6. Vilken omedelbar åtgärd har anmälan/anmälningarna föranlett hos socialtjänsten?

Omedelbart omhändertagande enl 6 § LVU i ..... fall

Insatser enl 6 § SoL i ..... fall

Inga omedelbara insatser i ..... fall

Tack för hjälpen och glöm inte att skicka in blanketten snarast!

Polisanmälda barnmisshandelsärenden under ..... kvartalet år 2000

Information om blankett för polisanmälda barnmisshandelsärenden.

Blanketten ska redovisa de anmälningar som socialtjänsten polisanmäler.

De anmälningarna som ska tas med i den här blanketten avser anmälningar om barnmisshandel, där gärningsmannen är 20 år eller äldre.

Varje barn ska betraktas som *ett* ärende även om anmälan avser flera syskon.

**Blanketten ska fyllas i kvartalsvis och skickas därefter till
Socialkonsulent Inger Winkelmann
Sociala enheten
Länsstyrelsen
581 86 Linköping**

Inger Winkelmann kan nås på telefon 013-19 63 93 eller fax 013-19 62 43.

1. Hur många anmälningar om barnmisshandel har socialtjänsten polisanmält under kvartalet?

Inga anmälningar polisanmälda under kvartalet → Skicka in blanketten

..... polisanmälningar under kvartalet

2. Fördela de polisanmälda barnavårds anmälningarna efter vad de lett till och efter ålder på barnen.

Antal anmälningar som lett till:	Antal barn 0 - 6 år	Antal barn 7 - 14 år	Antal barn 15 - 18 år
Att förundersökning inte inleds			
Att förundersökning läggs ner			
Förundersökning, åtal väcks			
Förundersökning, annat beslut			

Tack för hjälpen och glöm inte att skicka in blanketten snarast!